



בית הדין הצבאי המחוזי  
במחוז שיפוטי עורף  
בפני: רס"ן ענת שחר-ויינברג - שופטת

בעניין: התובעת הצבאית (ע"י ב"כ, סרן כפיר ויטמן)

נגד

ח/XXX רב"ט ש' כ' (ע"י ב"כ, סרן יעלה צפלאוי)

### ה ח ל ט ה

#### רקע והשתלשלות אירועים

1. כנגד הנאשם, רב"ט ש' כ', הוגש כתב אישום המייחס לו עבירה של חבלה חמורה לפי סעיף 333 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "חוק העונשין") וכן עבירה של הדחה בחקירה לפי סעיף 245 לחוק העונשין, בעקבות אירוע מיום 16.1.19.
2. על פי המפורט בכתב האישום, ביום 16.1.19 פגש הנאשם במתלונן, רב"ט ש' ע', המשרת כנהג ביחידתו של הנאשם, במחנה עופרית. לאחר חילופי צעקות וגידופים הדדים בין השניים, התקדם הנאשם במהירות, סטר על פניו של המתלונן, והיכה אותו באגרופו. המתלונן נהדף אחורנית. כתוצאה ממכת האגרופ התפנה המתלונן למרכז הרפואי "שערי צדק", ושם אובחנו שבר בארובת עינו השמאלית ושבר באפו. בעקבות זאת נזקק המתלונן לניתוח באפו והותוו לו 22 ימי מחלה, כאשר היום הוא צפוי לעבור מספר טיפולים רפואיים נוספים בעקבות האירוע.
3. לאחר האירוע, שמע הנאשם, כי אם יותאמו למתלונן למעלה משבעה ימי מחלה עלולה להיפתח כנגדו חקירת מצ"ח, ובהמשך לכך, פנה הנאשם טלפונית לנגד מהיחידה, אשר ליווה את המתלונן לקבלת הטיפול, וביקש ממנו שימסור למתלונן שלא יקבל למעלה משבעה ימי מחלה. לאחר מכן ביקש מהנגד, שיבקש מהרופא המטפל שלא יתווה למתלונן יותר משבעה ימי מחלה, וכל זאת, על מנת שלא תיפתח חקירת מצ"ח בעניינו.
4. הנאשם לא נעצר בעקבות האירוע, אלא זומן ארבעה ימים לאחר מכן לחקירה, אליה הגיע ביוזמתו ובתומה נעצר.
5. התביעה הצבאית עתרה להארכת מעצרו הסגור של הנאשם עד תום ההליכים המשפטיים בעניינו. התביעה ציינה כי מדובר באירוע חמור, שתוצאתו מדברת בעד עצמה. התביעה ציינה כי אכן מדובר באירוע קצר שנמשך כחצי דקה, ואולם הנזק שנגרם

כתוצאה ממכת האגרוף מלמדת על עוצמת המכה, ובהתאמה גם על מסוכנותו של הנאשם (במישור של עילות המעצר). עוד ציינה התביעה, כי מדובר באירוע שנעשה בתוככי יחידה צבאית, לעיני חיילים אחרים, ובכך נפגעה גם משמעת הצבא. בנוסף ציינה התביעה, כי בעניינו של הנאשם, ונוכח המעשים המפורטים בפרט האישום בשני בכתב האישום, חלה בעניינו גם עילת המעצר שעניינה חשש לשיבוש הליכי משפט והשפעה על עדים.

6. ההגנה עתרה לשחרורו של הנאשם לחלופת מעצר. ההגנה עמדה על כך שמדובר באירוע קצר שארך פחות מדקה והסתכם באגרוף אחד. ההגנה ציינה כי מדובר באירוע ללא נסיבות חומרה מיוחדות, שלא כלל תכנון מוקדם, חבירה עם אחרים, או שימוש בנשק קר או חס. ההגנה הצביעה על מקרים רבים, חלקם חמורים ממקרה זה בהם לא התבקש כלל מעצר, אף לא מעצר פתוח, ומשכך מדובר באפליה ובאכיפה בררנית. לבסוף ציינה התביעה, כי הנאשם מביע חרטה עמוקה על מעשיו, וכי אין המדובר באדם מסוכן אלא במי שזקוק לטיפול נפשי ותרופתי עקב קשיים משמעותיים אותם הוא חווה (לתמיכה בעמדתה צירפה אסופת מסמכים נפשיים אשר מלמדים לטעמה הן על הקשיים שהנאשם חווה, הן על חרטתו, והן על הצורך להתאים לו המשך טיפול תמיכתי ותרופתי).

7. במעמד הדיון הובהר, כי אין מחלוקת ממשית באשר לשאלת קיומן של ראיות לכאורה. לשאלתי המפורשת באם קיימת מחלוקת לגבי החומר הראייתי, הצביעה ההגנה על שני היבטים. ההגנה ציינה כי היא סבורה שהמסד הראייתי אינו חזק באשר לשאלה האם סטר הנאשם למתלונן קודם לפני שהכה אותו באגרוף, וכן ציינה כי כשפנה הנאשם לנגד וביקש ממנו לבקש מהמתלונן ומהרופא שלא יתוו למתלונן יותר משבעה ימי ג', נאמרו הדברים באותו זמן ולא בנפרד (כפי שניתן להבין מאופן ניסוח כתב האישום).

8. משכך, ומשאין מחלוקת בדבר קיומן של ראיות לכאורה, אדון בשאלת קיומן של עילות מעצר, וככל שאמצא שמתקיימות בעניינו של הנאשם עילות מעצר, אבחן האם ניתן בנסיבות העניין להלום אותן בחלופת מעצר.

### עילות המעצר

#### עילת המסוכנות

9. סעיף 21(א)(1)(א)(4) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה-מעצרים) (להלן: "חוק המעצרים"), קובע חזקת מסוכנות בעבירות אלימות, לפיה עבירה שנעשתה באלימות חמורה או באכזריות או תוך שימוש בנשק קר או חס מקימה חזקה כי נשקפת ממבצע העבירה מסוכנות המקימה עילת מעצר.

10. בענייננו אין המדובר בעבירה שבוצעה באכזריות או תוך שימוש בנשק קר או חס, ונותר לדון האם טיב האירוע עולה כדי "אלימות חמורה". מדובר באירוע בו מכת אגרוף יחידה הובילה לחבלה שגרמה לנזק לא מבוטל. מנגד, אין המדובר באירוע רב מהלומות, או אירוע שבוצע בתכנון מוקדם, או תוך חבירה של מספר אנשים. כך שלמעשה הדבר היחיד שיכול ללמד האם הופעלה "אלימות חמורה" היא עוצמת המכה שניתנה למתלונן.
11. כבר נקבע כי "לא כל מקרה חמור של אלימות, מהווה "אלימות חמורה" לעניין סעיף 21(א)(1)(ג)(4) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה-מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים); וגם מקום שקמה חזקת מסוכנות לפי חוק המעצרים-היא ניתנת לסתירה; ואף כשקיימת מסוכנות, יש לשקול אם ניתן בכל זאת להסתפק בחלופת מעצר" (ראו למשל והשוו: בש"פ 479/99 לוי נ' מדינת ישראל, תק-על 99 (1) 387; בש"פ 2971/03 פצ'רסקי נ' מדינת ישראל, תק-על 2003 (2) 313) (עמ' 50/3 התצ"ר נ' מ' ס' (2003)) (להלן: "עניין ס'").
12. ובענייננו דומה כי אין חולק שמדובר במקרה "חמור" של אלימות, אך לאחר סקירת הפסיקה העוסקת באירועי אלימות (וראו עמ' 27,28/12 התצ"ר נ' ק' ול' (2018) (להלן: "עניין ק' ל'"); עמ' 40/15 ג' נ' התצ"ר (2015) (להלן: "עניין ג'"); עמ' 4/10 ע' נ' התצ"ר (2010) (להלן: "עניין ע'"); עמ' 30/18 התצ"ר נ' טור' א' ע' ועמ' 10/18 ש' נ' התצ"ר (2018)), הנני סבורה כי מעשה האלימות אותו ביצע הנאשם לכאורה, אינו בגדר "אלימות חמורה", המקימה את חזקת המסוכנות הכללית.
13. עם זאת, ניתן להסיק לגבי מסוכנותו של הנאשם, לא רק מכוח החזקה האמורה, אלא גם בראי פרטי האירוע, בחינת עברו של הנאשם ובחינת התנהלותו היומיומית. הנאשם משרת בצה"ל בתפקיד נהג משא החל מחודש ספטמבר 2017, ונושא דרגת רב"ט. עיון בעברו המשמעתי של הנאשם מלמד כי הוא אינו מכביד כלל וכי בחודש פברואר 2018 (היינו לפני למעלה כשנה) נשפט הנאשם פעמיים בדין משמעתי בגין עבירה שעניינה אי קיום הוראות ונידון לריתוק.
14. האירוע שבו היה הנאשם מעורב, היה אירוע קצר מאוד. על פי עדותו של אחד מעדי הראיה, סמל א' ח', הנאשם נתן למתלונן בוקס, ואז הלך מהמקום בכוחות עצמו, מבלי שאף אחד הפריד ביניהם (עדות מיום 21.1.19, עמ' 4). על פי עדותו של רב"ט ג' מ', הוא התערב והפריד בין הנאשם למתלונן אחרי פרק זמן קצר ביותר. בכל מקרה, אין מחלוקת כי לאחר האגרוף, לא ננקטה אלימות נוספת, פיזית או מילולית. עם זאת, אין חולק כי האגרוף שפגע בפניו של המתלונן גרם לו לחבלה ממשית.
15. מהתשתית הראייתית אנו למדים על התנהלות יומיומית מורכבת של הנאשם. רס"ר א' ל', המשרת כרס"ר ביחידה, התבקש לתאר את אופיו של הנאשם ומסר כי לנאשם

"אופי אלים, הוא מדבר הרבה עם הידיים, ומדבר באופן אגרסיבי, אף אחד במחלקה לא יכול לראות אותו, חיילים רומזים לי שהם מפחדים ממנו, הם אומרים שלא יכולים לראות אותו יותר, גם א', גם ש' המפקד שלו, יש לו אופי אלים מגיע כנראה מהבית" (עדות מיום 21/01/19, עמוד 3 שורות 14-20).

16. דברים דומים נאמרו על ידי רס"ן ג' מ' המשרת ביחידה כקצין לוגיסטיקה מחוזי, וכך תואר הנאשם על ידי הקצין: "האירוע הזה היה צפוי, זה היה עניין של זמן. ש' מתבטא בגסות, מרבה לאחר לבסיס. מרשה לעצמו לצאת באמצע שיחת בטחון לדבר בטלפון בחוץ, מרשה לעצמו לקלל את המפקד שלו י', מסביר לכולם שהוא לא מפחד מאף אחד, לא מהמפקדים, לא מהרס"ר, לא ממפקד המחוז. בנוסף הוא בחור מאוד לא אמין, נתפס משקר לפחות שלוש פעמים בתקופה האחרונה" (עדות מיום 21.1.19, עמ' 2 שורות 35-39).

17. מפקדו של הנאשם, סגן י' ס', ציין לגבי הנאשם כי הוא סבור שאם היה לנאשם מפקד אחר, כנראה שהוא היה כבר מזמן בכלא. סגן סק ציין כי הוא משתדל להיות עדין עם הנאשם, אך הנאשם נוהג להתחצף ולעיתים אף לקלל. עוד ציין המפקד כי לנאשם יש בעיות משמעת בכל הנוגע לזמינות והגעה בבוקר, ומצבי רוח משתנים וקיצונים, אך מצא לנכון לציין כי יש לנאשם גם מטענים שהוא מגיע עימם, שכן הנאשם מתגורר עם אימו הסובלת ממחלת ניוון שרירים ויש להם חובות כספיים (עדות מיום 20.1.19 עמ' 2).

18. מפקדו הישיר של הנאשם, רס"ב ש' א', ציין לגבי הנאשם כי הוא חייל יותר בעייתי (הכוונה יותר בעייתי מהמתלונן-ע' ש' ו'), פחות ממושמע, הוא יצא לביתו ללא אישור, והמשמעת שלו מאתגרת, אך לא היו איתו אירועים נוספים של אלימות (עדות מיום 22/1/19, עמ' 1-2, שורות 1-25).

19. הנאשם ביקש ממפקדיו לפגוש בקב"ן לפני האירוע על רקע קשייו מבית. לאחר האירוע ועובר לפתיחת החקירה הוקדמה פגישתו עם קב"ן היחידה על ידי מפקדיו. בפני קב"נית היחידה, ה' ש', הסביר הנאשם את מורכבות חייו, ותיאר קשיים מהותיים מהם הוא סובל. הקב"נית ציינה כי החייל מסר לה שמאז שהתגייס הוא אינו מכיר את עצמו, הוא הפך לאדם תוקפני, צועק, מקלל, מדבר בצורה לא מכבדת לגורמי סמכות, לא מאפשר לאף אחד להתקרב אליו, ומרחיק אנשים. הקב"נית התרשמה כי החייל מביע חרטה על הפגיעה, אך מתקשה לקחת אחריות על האירוע.

20. עם כניסתו למתקן הכליאה, נבדק הנאשם הן על ידי קב"נית הבס"כ והן על ידי פסיכיאטרית הבס"כ. במסגרת בדיקה זו, מתוארות נסיבות חייו המורכבות של הנאשם, מתואר אירוע אלימות נוסף שהנאשם היה מעורב בו במסגרת סכסוך שכנים, כשלטענתו

התערב כששכנה הכתה את אימו, וכן מתוארים קשיים אישיים מהם הנאשם סובל ואשר ליוו אותו בעבר וכן תופעות שונות שחזרו לנאשם במהלך מעצרו. בפני קב"נית הכלא והפסיכיאטרית, הפגין הנאשם חרטה תוך שציין בפניהן "לא התכוונתי לעשות את זה, אני לא בן אדם אלים. הדבר הראשון שאני עושה כשאני יוצא מכאן אני הולך להגיד לו שליחה". הנאשם העיד על עצמו, כי הוא מגלה לעיתים אלימות מילולית אך לא אלימות פיזית. הפסיכיאטרית מצאה כי הנאשם מגלה תגובה של הסתגלות תגובתית עם תסמיני חרדה, והמליצה על מתן טיפול תרופתי. ניכר שכלל גורמי ברה"ן שבדקו את הנאשם, סברו כי הנאשם יוכל להסתייע מהליך טיפולי.

21. לאחר שסקרתי את כלל העדויות, מצאתי כי נשקפת מן הנאשם מסוכנות מסוימת, אשר מתבטאת בתוצאות האירוע וכן בעובדה כי התנהלותו היומיומית של הנאשם הינה לעיתים תוקפנית. עם זאת, אין חולק כי האירוע נשוא כתב האישום, מהווה עליית מדרגה, שכן כעולה מהעדויות התנהלותו של הנאשם הייתה תוקפנית באופן מילולי, ולא עולה כל תיעוד לכך שבמשך למעלה משנה ושלושה חודשים הוא היה מעורב באירוע אלימות פיזי.

#### עילת הפגיעה במשמעת

22. פסיקת בית הדין הצבאי לערעורים מלמדת, כי השימוש בעילת הפגיעה במשמעת נעשה במשורה ובצמצום גם בעבירות אלימות. כן צוין כי מקום שמתקיימת עילת המעצר המניעתית אין עוד צורך לבחון את קיומה של העילה הצבאית הייחודית שטיבה הרתעה (ראו עניין ע' בפסקה 10, וכן עמ/112/08 רב"ט פ' נ' התובע הצבאי הראשי (2008)).

בעמ/27,28/12 רב"ט ר' נ' התצ"ר (2012) (להלן: "עניין ר'"), קבע כב' המשנה לנשיא בית הדין לערעורים (כתוארו אז), תא"ל פיילס כי, "אלימות חמורה, בין חיילים, אינה מתיישבת עם ההווייה הצבאית, עם סדר ומשמעת וודאי לא עם ערכי הרעות והערבות ההדדית". עם זאת נקבע, כי גם מעשה עבירה, שהוא חמור ופוגע במשמעת הצבאית, לא יקים בהכרח עילת מעצר, והדבר יבחן בכל מקרה על פי נסיבותיו (עמ/24/02 התצ"ר נ' טור' ע' ל' (2002) וכן עניין ס' בפסקה 8).

23. האירוע נשוא כתב האישום, אירע בתוככי יחידה צבאית, בשעות הפעילות לעיני חיילים אחרים. אין חולק כי מדובר באירוע שיש בו כדי לפגוע במשמעת היחידה ובערכי הרעות, הערבות הדדית והביטחון שצריכים לשרור בכל יחידה צבאית. עם זאת ולאור המגמה של צמצום השימוש בעילה זו, יש לבחון האם התמונה הכללית הנלמדת, מובילה למסקנה כי יש להורות על הארכת מעצרו הסגור של הנאשם עד תום ההליכים בעניינו.

החשש לשיבוש הליכי משפט

24. כפי שתואר קודם לכן, פרט האישום השני בעניינו של הנאשם מייחס לו עבירה של הדחה בחקירה, בגין כך שלאחר ששמע שככל שיותו למתלונן מעל שבעה ימי מחלה, תיפתח בעניינו חקירת מצ"ח. הנאשם טילפן לנגד שליווה את המתלונן, והפציר בו כי יבקש מן המתלונן שיבקש מהרופא שעתיד לבדוק אותו, שלא יותו לו למעלה משבעה ימי מחלה. בהתאמה ביקש הנאשם מהנגד, אף לבקש זאת מהרופא שיבדוק את המתלונן. מיד עם סיום השיחה, הרים הנגד המלווה טלפון לקל"ח, רס"ן מ', ועדכן אותו בדברים.

25. התביעה מבקשת ללמוד מאירוע זה, שמלבד עילות המעצר האמורות, ישנו חשש שהנאשם יצור קשר עם המתלונן או עם מי מעדי התביעה, וינסה להניא אותם מתלונתם (ולצורך כך הופנית לשת"י החלטות מחוזיות ז"י (מעצרים) 40/15 בעניינו **התובע הצבאי נ' של טור' ק'** (2015), ודרום (מחוזי) 524/18 **התובע הצבאי נ' א' וק'** (2018) והאסמכתאות המופיעות בהחלטות אלו).

26. האירוע אירע ביום רביעי, 16.01.19. הנאשם התקשר ביום זה אחר הצהריים, למפקד המלווה וביקש ממנו את בקשתו. אין חולק, כי מעשיו של הנאשם מהווים דבר עבירה, בבחינת המוסף חטא על פשע. יחד עם זאת, חשוב להזכיר כי הנאשם ביצע הדברים, בריש גלי, לכשבחר להרים את הטלפון, לנגד המלווה-היינו למפקד ביחידה, אשר דיווח על האירוע מיידית. הנאשם לא פנה ישירות למתלונן, ונראה כי לא ביקש גם "להסתיר" את דבר הפנייה. בנוסף, האירוע אירע ביום רביעי, והנאשם זומן רק ביום ראשון לחקירה, והגיע ביוזמתו. במהלך הימים האמורים, הנאשם לא יצר קשר עם המתלונן או עם מי מעדי התביעה. מכלול האירועים, בצירוף הבעת החרטה על המעשים, כפי שהביע הנאשם בפני קב"נית הכלא ופסיכיאטרית הכלא, מלמדים לטעמי על כך, שאין לעת הזו, חשש אמיתי לשיבוש מהלכי משפט, אשר יכול להצדיק את הותרתו במעצר של הנאשם מאחורי סורג בריח, אלא יש בכך כדי להצטרף לתמונה הכוללת אותה יש לבחון, לגבי השאלה האם יש מקום להאריך את מעצרו של הנאשם עד תום ההליכים המשפטיים בעניינו, או לחילופין האם ניתן לשחרר את הנאשם לחלופת מעצר.

טענת אפליה ואכיפה בררנית

27. במעמד הדיון, הגישה ההגנה, אסופת מקרים, חלקם חמורים מענייננו, בהם לא התבקשה כלל הגבלת חירות כלשהי, ומקרים בהם הסתפקו אך במעצר פתוח. טענת ההגנה היא כי עניינו של הנאשם אינו חמור יותר מכלל המקרים, באופן המצדיק את מעצרו הסגור.

א. **עניין ר'** (ע"מ/12,28,27) שם אושרה החלטה על שחרורו למעצר פתוח של חייל אשר הכה חייל אחר אשר הקניט אותו קודם בעורפו, באמצעות נשקו האישי. המתלונן נפגע ופונה לבית חולים, ושם אוחה החתך שנגרם לו בסיכות ונתנו לו ימי מחלה.

ב. **סמל א' א'**, דר' (מחוזי) 559/18, שוחרר ביום **02.01.19** למעצר פתוח ביחידה שאינה יחידתו בהסכמת התביעה הצבאית, לאחר שדחף אזרח עובד צה"ל לרצפה, ותקף את מפקדו האישי באמצעות אגרוף לאזור עיניו, שבר את משקפיו וגרם לחתכים באזור העין והאף. מעוצמת המכה, נפל המפקד על הרצפה והנאשם בעט בו, בעוד האחרון דימם באזור פניו, וזאת לאחר שנשפט בדין משמעתי לריתוק ליחידה למשך חמישה ימים.

ג. **טור' מ' ע'**, דר' (מחוזי) 48/19, שוחרר על ידי התביעה למעצר פתוח, לאחר שביום **19.1.2019**, בעקבות חילופי גידופים והערות גזעניות, תפס הנאשם פנס ברזל באורך 13 ס"מ, והטיח את חלקו התחתון של פנס הברזל בצד השמאלי של מצחו של המתלונן. למתלונן נגרם חתך באורך של 4 ס"מ, והוא נזקק לטיפול רפואי כולל תפרים. בעקבות המקרה הותוו למתלונן 3 ימי מחלה.

ד. בתיק דר/276/11 **התובע הצבאי נ' רב"ט י' פ'**-הורשע חייל במסגרת הסדר טיעון, בעבירה של אלימות כלפי חייל, שעה שהכה חייל אחר במכת אגרוף באפו, אשר גרמה לשבר במקום החבלה. הנאשם תקף את המתלונן משום שהאחרון קילל את אימו של הנאשם. הנאשם לא נעצר בעקבות האירוע.

ה. ח"י (מחוזי) 60/14 **התובע הצבאי נ' סמל ב'**-הורשע חייל בעבירה של תקיפה הגורמת חבלה ממשית, בגין כך שחבט בפניו של חייל אחר באגרופו בעקבות ויכוח שהיה ביניהם, כתוצאה מהאגרוף נגרם למתלונן שבר בלסת, והוא סופח לר"ם XXX למשך חודש ומחצה. הנאשם לא נעצר בעקבות המעשים.

ו. מרכז (מחוזי) 562/11 **התובע הצבאי נ' סמ"ר ט' מ'**, הורשע חייל בעבירה של אלימות כלפי חייל, בעקבות אירוע בו לאחר ויכוח שניהל הנאשם עם המתלונן, הוא חבט בפניו של המתלונן בעוצמה רבה באופן שגרם לשבירת לסתו. המתלונן היה מאושפז שלושה ימים, עבר ניתוח לאיחוי השבר, וקיבל שלושה חודשי מחלה. הנאשם לא היה עצור בגין תיק זה.

ז. ההגנה צירפה מקרים נוספים, מלבד אלו המפורטים (ביניהם גזרי דין וכתבי אישום), מהם עולה כי במקרים רבים הדומים לעניינו של הנאשם לא התבקש כלל מעצר.

28. התביעה הצבאית השיבה כי אכן יש מקרים, שבהם לא נודע לתביעה הצבאית בסמוך לקרות האירוע, ולכן במועד שבו נודע לתביעה על האירוע, חלף זמן מהאירוע

באופן שלא הצדיק עתירה למעצר, סגור או פתוח. התביעה ציינה כי כיום, עבירות האלימות הוגדרו "במיקוד האכיפה", ולכן, אף בשים לב לפגיעה שנגרמה למתלונן, קיימת הצדקה למעצרו הסגור של הנאשם עד תום ההליכים, במנותק ממקרים אחרים בהם לא התבקש מעצר.

#### הלכות בית הדין הצבאי לערעורים בעבירות אלימות

29. בחינת הלכות בית הדין הצבאי לערעורים מלמדת כי במקרים חמורים בהם נמצא כי מתקיימת חזקת המסוכנות, התקיימו ככלל עילות מעצר אשר הובילו למעצר סגור. ראו לעניין זה את עניין ע', בו הכה הנאשם את המתלונן עם אבן בראשו, וגרם לו לשבר בגולגולת, חתך בקרקפת וחבלה במרפק; עניין ג' בו היכה הנאשם את ראשו של המתלונן עם כוס שבורה; עניין ק' ול', בו הכו שני חיילים במשותף חייל מיחידתם במקלות ובאבנים, גרמו לו לחבלות בכל חלקי גופו לרבות בראשו וגפיו וכן לשבר בידו, תוך שהם מאיימים עליו. בעקבות המקרה נזקק המתלונן ל-14 ימי מחלה.

30. המקרה הקרוב לענייננו, במידת האלימות שננקטה הוא ע/9/15 רב"ט מ' נ' התצ"ר (2015). באותו מקרה, תקף רב"ט מ' את חברו ליחידה באגרוף. כתוצאה מהמעשה, נשבר אפו של המתלונן, והוא נזקק לחופשת מחלה בת 8 ימים. הרקע לאירוע היה דיווח של המתלונן על אירוע שהיה מעורב בו הנאשם. לאחר הבירור שנערך בפני המפקדים, תקף הנאשם את המתלונן. כבי' המשנה לנשיא, כתוארו אז, תא"ל פיילס, קבע במישור עילות המעצר, כי מדובר "במעשה אלימות רב עצמה, במחנה היחידה, על רקע פנייה לגיטימית ומתבקשת של המתלונן למפקדים בתלונה על מעשה אסור ומסוכן שעשה המערער. לתקיפה קדם איום. לא דובר במעשה ספונטאני, אגב תגרה או ויכוח. המערער ניגש אל המתלונן לאחר הבירור וחבט בו, במה שלכאורה נראה כמעשה נקמני יזום, ולא כתגובה לפרובוקציה או מתוך להט יצרים רגעי. תוצאת מעשהו של המערער קשה. מפקד היחידה מעיד על המערער כי הוא נוהג בבריונות וכי הזהיר אותו בעבר כי התנהגותה אינה נאותה, אם כי, כך ציין, המערער לא עמד לדין על כך. יש בדברים כדי לחזק את הרושם כי המערער אינו מהסס להשתמש בכוחו לרעה וכי הוא עלול לשוב ולעשות כן". במסגרת הערעור, נותרה על כנה החלטת בית הדין המחוזי, ולפיה מעצרו של רב"ט מ' הוארך לתקופה קצובה. עם זאת, דומה, כי קיימות בענייננו של מ' נסיבות חומרה, אשר אינן קיימות בענייננו (במישור של מעשה הנקמה היזום בעקבות פניית המתלונן למפקד, והאיום שקדם לו).

31. במקרים אחרים לא מועטים לא התבקש כלל מעצר (כמפורט מעלה), ובמקרים נוספים מצא בית הדין הצבאי לנכון להסתפק במעצר פתוח. כך לדוגמא, בעמ/24/17, רב"ט ב' נ' התצ"ר, דובר היה במי שנעצר במעצר פתוח לאחר שהנאשם הלם בחברו



ליחידה, תחילה בעט בירכו ובהמשך היכה באמצעות אגרופו בפניו וגרם לשבר באפו. באותו מקרה, היה שיהוי של שלושה שבועות בפתיחת החקירה, והנאשם נעצר במעצר פתוח, ובהחלטת בית הדין הצבאי לערעורים נותר במעצר פתוח, חרף הפרת תנאי המעצר.

32. לאחרונה ניתנה בבית הדין הצבאי לערעורים ההכרעה בע/50/18, **טור מ' ק' נ'** **התובע הצבאי הראשי** (2018). במקרה זה, הורשע המערער, לאחר ניהול הוכחות, בעבירה של חבלה חמורה. על פי פרטי המעשה, לאחר ויכוח אלים שהתנהל בין המערער למתלונן, קם המערער ממקומו, ניגש אל המתלונן ובעט בחוזקה בראשו. כתוצאה מהבעיטה, איבד המתלונן את הכרתו, דימם וקצף יצא מפיו. הוא פונה לבית החולים הדסה, שם אובחן כסובל משבר בלסת תחתונה ואושפז למשך מספר ימים. בהמשך, סופח המתלונן לר"ם XXX, ושהה בימי מחלה. המתלונן נזקק לטיפול כירורגי וכן לקיבוע, והומלץ לו להימנע מפעילות גופנית למשך מספר חודשים, לצד טיפול אורתודנטי ופיזיותרפי. כמו כן, הורד המתלונן מתפקידו כלוחם ונקבע לו פרופיל 64 זמני. הנאשם לא נעצר בעקבות המעשים, חרף חומרתם הרבה.

33. בע/29/18 **רב"ט ח' נ' ה' התצ"ר** (2018) נדון ערעורו של מי שהורשע בעבירה של תקיפה הגורמת חבלה ממשית. באותו מקרה דובר על תקיפה בצוותא, של ארבעה חיילים כנגד חייל בפלוגה, אשר אף היה כפוף פיקודית למערער. באותו מקרה, ארבעה חברו יחד והכו את המתלונן במספר אגרופים לפניו ולחזהו, עד אשר נפל ארצה והכרתו היטשטשה. החייל פונה לקבלת טיפול רפואי כשהוא סובל מחבלות של ממש שכללו דימום מאפו, נפיחות בעיניו ובאפו, וכן תחלואים נוספים. לחייל הותאמו 5 ימי מחלה. ארבעת החיילים אשר חברו יחד כנגד המתלונן, נעצרו בהסכמת התביעה במעצר פתוח, בתום החקירה בעניינם, כאשר כתב האישום המקורי, ייחס לכל הארבעה, תקיפה בנסיבות מחמירות.

#### מן הכלל אל הפרט

34. לאחר שבחנתי את חומר הראיות, הפסיקה המנחה והמקרים שהוצגו לי על ידי הצדדים, מצאתי כי מדובר במקרה בו מתקיימות עילות מעצר. עם זאת, מצאתי כי המקרה נעדר נסיבות מחמירות שכן לא היה כל תכנון מוקדם, חבירה מול אחרים, ריבוי מעשי אלימות, שימוש באכזריות, או בנשק קר או חס. למעשה, מדובר במכת אגרוף אחת שתוצאתה קשה.

35. בהחלטה מיום 05.02.19 קבעתי כי מתקיימות ראיות לכאורה ועילות מעצר, ואולם, כמצוות הדין והפסיקה, מצאתי לאפשר לסניגורית להציע חלופת מעצר, שתיבחן על ידי בית הדין, מבלי שיהיה בכך כדי לכבול את שיקול דעתי. על מנת לאפשר להגנה להציע

חלופת מעצר, קצבתי את מעצרו של הנאשם עד יום 12.02.19, כאשר הובהר להגנה כי היא תוכל להקדים את הדיון, ככל שתבקש לעשות כן.

36. ביום 12/02/19, ועובר להקראת ההחלטה, התכנסו הצדדים לדיון בבית הדין במסגרתו התבקשה ההגנה לעדכן האם ביכולתה להציע חלופת מעצר. ההגנה מסרה כי רס"ר היחידה מוכן לשקול לקחת אחריות על הנאשם, באותו בסיס וביחידה אחרת ובלבד שישוחח איתו לפני ויוכל להתרשם מנכונותו ומכנותו כוונותיו. יחד עם זאת, הדבר לא הסתייע במהלך התקופה שחלפה, וההגנה חידדה כי לטעמה כי לא נכון לראייתה להטיל את הנטל על ההגנה, לאתר חלופה לשחרור למעצר פתוח, משאין ביכולתה לחייב מפקדים, ליטול על עצמם אחריות ופיקוח על הנאשם (וזאת בשונה מאפשרות הצגת מפקחים בעת שקילת שחרור לחלופת מעצר, למעצר בית-במערכת המשפטית האזרחית או עבור מי שהשתחרר מהשירות הצבאי), זאת בפרט כאשר בנסיבות העניין נדרש כי הנאשם ישהה ביחידה שאינה היחידה בה הוא משרת. ההגנה הוסיפה כי במנותק משאלת המעצר, הם עתידים לקשר את הנאשם, עם מנטור מתוכנית "בחברת אחי", על מנת שיוכל לסייע לו, ללוותו ולהכווין בהמשך דרכו הצבאית. עוד ציינה ההגנה, כי הנאשם ממשיך ליטול טיפול תרופתי מידי יום, והנאשם מעיד על כך שהטיפול התרופתי מאוד מיטיב עמו. התביעה הצבאית, חזרה על עמדתה ולפיה יש להורות על הארכת מעצרו של הנאשם עד תום ההליכים המשפטיים, תוך שציינה כי ניתן להגנה די זמן להציג חלופה אפשרית.

37. כפי שכבר ציינתי, מצאתי כי נשקפת בנסיבות העניין מן הנאשם מסוכנות מסוימת, גם אם אין מתקיימת בעניינו "חזקת המסוכנות", ומשכך ציינתי קודם לכן כי מתקיימות בעניינו של הנאשם עילות מעצר.

38. כידוע, גם בהתקיים עילות מעצר, יש לשקול הסתפקות בחלופת מעצר (עניין ר', פסקה 10; ע"מ/33/06 טור' מ' נ' התצ"ר (2003); עניין ס', פסקה 8), ויש לבחון האם בכוחה של חלופת מעצר להשיג את תכלית המעצר.

39. כבר נקבע כי "אין המעצר מהווה מקדמה על חשבון העונש שלו צפוי המערער, אם יורשע בדינו; וכן כי חרף חומרת העבירות המיוחסות למערער וקיומן של ראיות לכאורה לגביהן, מאסר לאחר הרשעה לחוד ומעצר טרם משפט לחוד" (עניין מ', עמ' 5; בהקשר אחר נפסק "חומרה שבה יש לראות כל מעשה של אלימות כלפי שוטר צבאי-מן הראוי שתבוא לידי ביטוי במסגרת העונש שייגזר על המשיב, אם וכאשר יורשע בדינו, לאחר שיוגש נגדו כתב האישום; אולם עונש לאחר משפט-לחוד, ומעצר טרם משפט-לחוד. והרי כידוע המעצר אינו בבחינת "מקדמה על חשבון העונש" של מי שלא הורשע ושעומדת לו חזקת החפות, גם כאשר קיימות ראיות לכאורה מספיקות כנגדו")

(עמ' 24/02 התצ"ר נגד טורי ע' ל' (2002). והדברים הם יפים ונכונים גם בעניינו. את חומרת המעשים, ניתן וראוי להלום, אם וכאשר יורשע הנאשם בדינו.

40. עניינו של הנאשם שבפניי, מצוי בדיוק בנקודת התפר. נסיבות האירוע, בהחלט יכולות להצדיק החלטה שתורה על הארכת מעצרו הסגור של הנאשם עד תום עד תום ההליכים, עם זאת, ישנן גם נסיבות המובילות לכך שיש מקום לשקול באופן ממשי חלופת מעצר. מדובר באירוע מצומצם ביותר, קצר, אשר נבע ממכה אחת בלבד, ללא נסיבות חומרה משמעותית (תכנון, חבירה, איום, מכות מרובות), ומנגד התוצאה שנגרמה היא קשה ולא מבוטלת.

41. בסופו של יום, ולמרות שלא עלה בידי ההגנה לחבר את הנאשם עם מפקד שייקה עליו חסות, מצאתי להיעתר לבקשת ההגנה להורות על שחרורו של הנאשם לחלופת מעצר. יפים לעניין זה הדברים שנכתבו בעניין דומה בעמ' 23/00 התצ"ר נ' סמל ז' (2000) ואשר צוטטו אף בע"מ/17/06 התצ"ר נ' טורי ס' (2006) (בפסקה 6):

*"העוקב אחר פסיקת בתי הדין הצבאיים בשנים האחרונות בסוגיה של נקיטת אלימות כלפי ממלא תפקיד (בדרך כלל המדובר בשוטרי צבא) יבחין בשינוי במדיניות המעצר טרם משפט. נקבע, שעילת מעצר קיימת רק ב"נסיבות חמורות מאד" (ע"מ/40/97 - רב"ט ו'). פועל יוצא מכאן הוא שבמקרים לא מעטים נדחתה בקשת התביעה למעצר. במקרים מסוימים נמצאה הצדקה לנקיטת חלופת מעצר ("מעצר-פתוח"). במקרים אחרים נקבע שחרור "מלא" מן המעצר.*

*המשפט נמצא בתנועה מתמדת. חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו והפסיקה שבאה בעקבותיו (בשאלת מעצר טרם משפט ראו ד"נ 2316/95 גנימאת נ' מדינת ישראל, פ"ד מט (4) 589) הוליכו לשינוי בתפישות יסוד של המשפט בישראל. חירותו האישית של האדם היא זכות יסוד. זכות זו מקרינה על הסובב אותה. עוצמתה של חזקת החפות גברה. כך, במערכת המשפט הכללית, עילת המעצר ההרתעתית - ככזו - עברה מן העולם. מצב משפטי זה נתן אותותיו גם על דיני המעצר בצבא. עילת המעצר ההרתעתית צומצמה. הקן המנחה הינו לא להיזקק לה "למעלה מן הנדרש ממהותו ומאופיו" הייחודי של הצבא (סעיף 9 לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו; ע"מ/22/00 טורי א' וטורי צ' נ' התצ"ר, בע' 24 להחלטה). ניתן ביטוי ממשי לכך, שהמעצר טרם משפט, לחוד; והעונש לאחר משפט, לחוד. (ע"מ/23/00 התובע הצבאי הראשי נ' סמל ז', תק-צב 2000 (2) 7).*

42. להחלטתי הגעתי אף בהתחשב בכך שהנאשם שוהה במעצר סגור מזה 26 ימים, כך שהמסר המיידי, ואפקט ההרתעה כלפי הנאשם והכלל, נוכח חומרת המעשה הושג. עוד התחשבתי במידה מסוימת, במצבו הנפשי של הנאשם, כפי שכמפורט בחוות הדעת הפסיכיאטרית.

43. נימוק נוסף להחלטתי, טמון בכך שמצאתי כי התביעה אינה נוהגת באחידות בבקשות המעצר בעבירות מסוג זה, בדרגות חומרה דומות, וזאת גם כשהמקרים מובאים לידיעתה סמוך לקרות האירוע. במסגרת החלטתי זו, עמדתי על שלוש החלטות מהעת האחרונה, בהן התביעה עתרה למעצר פתוח: עניינו של סמל א', עניינו של מ' ע', ועניינם של רביעיית התוקפים, ובכללם גם רב"ט נ', שחומרתם אינה נופלת מחומרת המקרה שבפנינו (ובחלקם ישנן אף נסיבות חומרה נוספות על עניינו), וזאת לצד החלטות רבות מהשנים האחרונות, וכן ערעורים שנדונו בגין עבירות אלימות, מהם עולה כי חירות הנאשמים לא הוגבלה בצורה כלשהיא.

44. אשר על כן, אני מורה כי הנאשם ישהה במעצר פתוח עד תום ההליכים בעניינו. בשלב זה יידרש הנאשם לשהות במעצר פתוח בבסיס פיקוד העורף ברמלה, כאשר הצדדים יוכלו לפנות לבית הדין בבקשה לשנות את הבסיס בו ישהה הנאשם במסגרת מעצרו הפתוח. כמו כן, על מפקדי הנאשם במעצר הפתוח לדאוג לתאם לנאשם פגישה עם גורמי ברה"ן בהקדם האפשרי על מנת שהנאשם יזכה לטיפול ולליווי לו הוא נדרש, כולל הטיפול התרופתי. מובהר לנאשם כי אי עמידה בתנאי המעצר הפתוח, לרבות התנהלות שיש בה רכיב של אלימות פיזית או מילולית, עלולה להוביל להחזרתו למעצר סגור עד תום ההליכים המשפטיים בעניינו.

**העתק מן ההחלטה יועבר לרס"ב א' ש', רס"ר פיקוד העורף ולסרן ס' מ' ג', רש"ץ ברה"ן בפיקוד העורף לצורך מימוש ההחלטה.**

**זכות ערעור כחוק.**

**ניתנה היום, 12.2.2019, ז' באדר א' התשע"ט, והודעה בפומבי ובמעמד הצדדים.**

---

**שופטת**

**החלטה**

התביעה תודיע עד השעה 14:30 האם בכוונתה להגיש ערעור על ההחלטה ובהתאם להגיש עיכוב ביצוע.

**זכות ערעור כחוק.**

**ניתנה היום, 12.2.2019, ז' באדר א' התשע"ט, והודעה בפומבי ובמעמד הצדדים.**

---

**שופטת**